

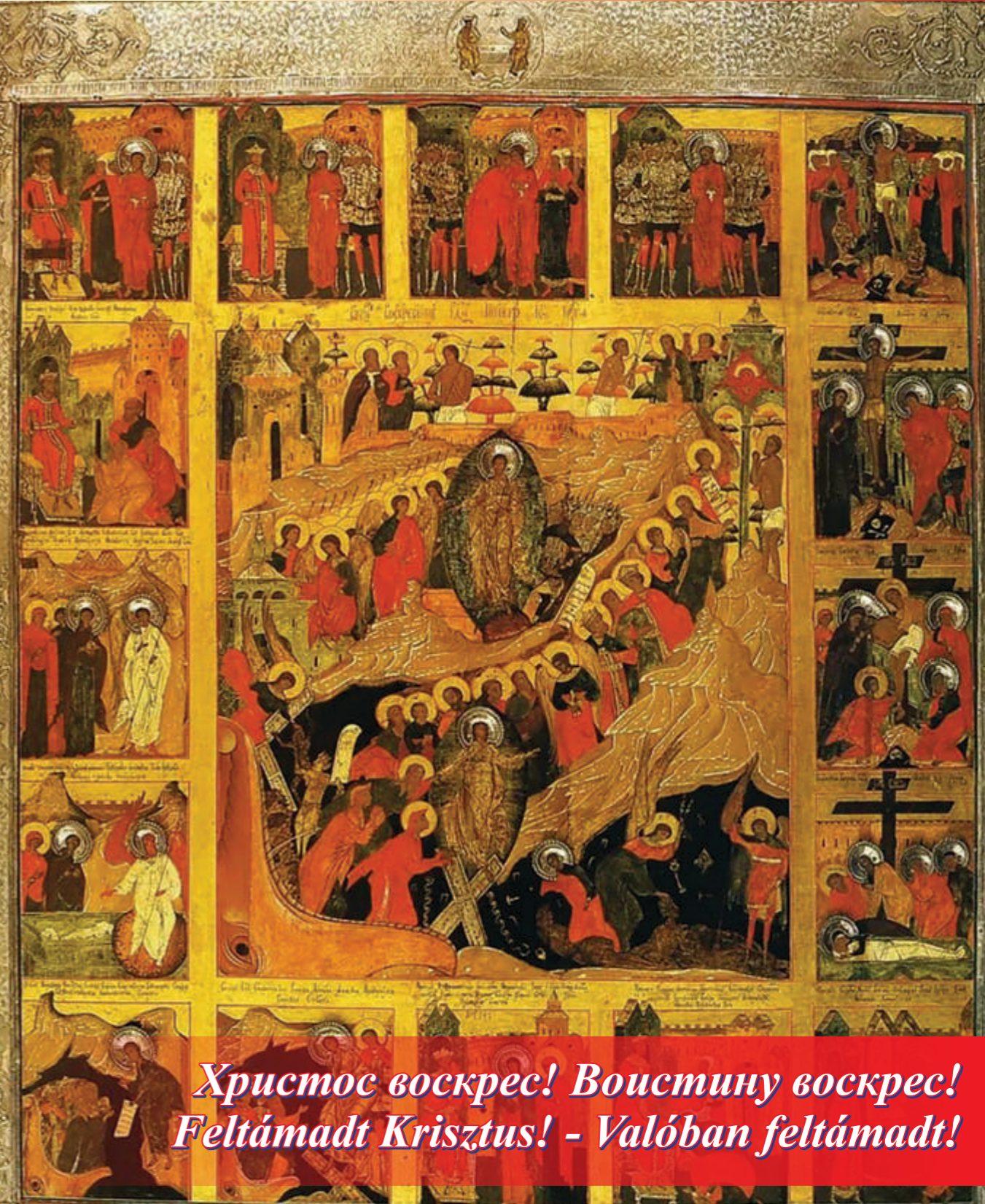
*Покладеня вінців на гроб академіка Антонія Годинки
Koszorúzás Hodinka Antal akadémikus sírjánál*

РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG SVIT

рочник XXIII. число 171., януар - фебруар 2025.
XXIII. évfolyam 171. szám, január - február 2025.

*Христос воскрес! Воистину воскрес!
Feltámadt Krisztus! - Valóban feltámadt!*

Водокци

6. януара христіаны сяткувуть сято Сятого Явлення Господа нашого Иисуса Христа. Од имени грекокатолицьких вірників Мадярщини сёго рока Дунай посятив митрополіт Гайдудорогськый митрополії Фюлєп Кочіш на набережнуй Бем у II районі Будапешта. День Водокщув став літургійним сятком з начала 4. столітя, традиція поширила ся раз на Востокови а пак и на Западови. Христіаны зачали одзначати сесь день меже 312. и 325. роками, ги сято роженя Иисуса Христа, його крещеня, чудо на свальбі в Кані Галілейськый и приход Трёх Царюв (Мудрецов з Востока). Назва сята по грецькы: Теофанія.

Довгий час сято Руздва Христового и Водокци значили єдно и тоже по восточному обряду. Через роженя Иисуса у світї, явив ся Бог. Через Мудрецов з Востока, добра новина про роженя Спасителя дуйшла и до язычникув.

Христіаны памнятавуть не лем за крещеня

Иисуса Христа 6. януара, айбо тримлють и традицію посвяченя воды. Ся традиція захранила ся и у бізантійськый церкві, котру тримлють два раз. Церемонію посвяченя воды первый раз тримлють по Сятуй Літургії св. Василия и вечаршого псалма 5. януара у церьковли, а другый раз по Сятуй Літургії на слїдувучый день даякі сященикы выходять и до рікы вадь потока, аби посятити їх воду, сяткувучы крещеня Иисуса Христа.

До сята Водокщув шором століть родили ся рузнї народні сохташі. Из сым праздником зачинать ся період фаршангув онь до начала Великого Поста.

Традиційно крачунову яличку виносять 6. януара на день Водокщув. Многі тримлють сю традицію, се є кунцём руздвяных сят, котрі зачинавуть ся перов неділів Адвента, и тримлють до дня Водокщув.

*Жерело: nyiregyhaza.hu
Товмачила: Евеліна Скіба*

Достойности христіана суть любов, віра и смілость

Великдень є красное сято про христіана. Сято на гробі роспятого и воскресшого Иисуса.

Люде, котрых любили сьме, чествовали - памнятаєме навїкы. Даєме честь на гробі вадь перед памнятнов таблов. Их памнять жьє у нашуй любови. Честуєме их заслугы. Родителї, сестра, брат, родак, дїтвак вадь великый ученый. Герой, ко умер за отцюзнину, жертвовав жывотом за люди, што чиныв из любви. Они хотїли дати нам ліпшый жывот. Своїма діянями обогатили нас.

Иисус Христос дав булше. Єдиный господ жывота и смерти, ко побїдив смерть - се гласять церьковли и высокі турні у світї. Указав людем путь ку Богу. Своїма діянями, чудами доказав намїры Бога. Указавшы свою власть над смертєв, воскресив доньку Ияира, наинського хлопця и близького му Лазаря. На третїй день по роспяту Божов волєв воскрес.

Хворый челядник поправляє ся внуторно. Дякувучы силї воли, Божуй милости и помочи близьких годеп поправити ся. Айбо жывот челядника куртый. Жывот и смерть Иисуса Христа дає надїю на инакшый, на вічний жывот.

Тїла у глубинї гробув наших любимых вішувуть за минуцьость, айбо на могилох по закону природы зьсь зеленіє. Груб Иисуса пустый, над його Божов натуров не брав силу закон минуцьости и його людськое тіло захранило ся. Воскресшы являє ся у прославленум тілови перед пудходячыма ку його гробови. Перед любопитныма и боязныма жонами, перед апостолами. Являє ся лем тым, котрі вірувуть у нєго, котрі чувствувуть любов ку Христови, котрі подля його ученя вірувуть у воскресеніє и суть смілі!

Мавуть смілость рушыти ся уночи и пуйти ку його могилї. Не боять ся воякув на вартї коло гроба. Мавуть смілость противити ся містному культу смерти.

Награда їх – стріча з Ным, з Воскресшым.

З любовлєв ку воскресшому тепер вже мавуть смілость віры. Ученикы и наступникы сміло голосили за воскресшого Иисуса Христа, у ері, колы было много філософій, наук, умілства, церьков и богув. Побїда християнства – то є побїда воскресшого Иисуса Христа над злыма духами, котрі панували у світї и у душох. Апостолы побїдили!

Виділи пустий гроб Ісуса и по воскресеню позерали у його ославлену тварь и познали любимого Назаретського. Його тіло не пропастило ся и своїма сятостями пуднимать наше минуоче людське тіло у число спасеных, душа наша буде бессмертнуй подобно його души.

Смерть и воскресеніе Ісуса сповнила тысячлітню мрію людства: з милости Ісуса Христа дустало вічний живот.

Жывот Ісуса складать ся из малых поділув. Недовго був вун дїтвачатём, дїтваком, біженцём из Егіпта. Молодость тоже пролетіла. Недовго був десять-, двадцатьручний. Не много часа був алчом, лем три рокы проповідував. За куртый час мав много радости и банованя. Його мука и смерть держала пару днуй. Три дни був у гробі. Айбо у воскресенію його живот вічний!

Наш живот тоже формулувуть друбні часткы. У часы розвоя и упадка. Колы набираеме силу против старости. Колы твориме хоть лем на малость вічні цїнности и колы они пропадають. Вшытко то согласно закону минучости. Лем душа вічна! Дякувчы спасителнуй милости Христа.

Апостол Сятыи Павел, ко твердо обороняв свою точку позора против великих ідеологуй його эпохи, отворено гласить: Я рішыв не знати нич иншого меже вами, лем Ісуса Христа, и вто роспнятого. /1 Кор 2, 2./

Най буде надія про вірувучых у воскресеніе Господа, же вун своїм тілом очистить наше минувоче тіло, коли пуйдеме из сего світа.

Жыю уже не я, а жыє у мені Христос. А што жыю нынї у тілі, вто жыю віров у Божого Сына, котрый полюбив мене и предав себе за мене. /Гал.2, 20/

Дякуеме, Господи, за наш земный живот и з віров чекаеме вічний.

Вшыткым любезным читателям вінчуеме щастливых Великодніх праздникув у сятости Божуй и милости Христовуй!

Христос воскрес! Воистину воскрес!

*Янош Мигаль Соноцькый
Товмачив: Віктор Гіріц*

Русинський научно-изгядователный інститут имени Антонія Годинкы одзначеный високов наградов

Зачнеме с того, же русиністика - наука за русинську культуру має коріня ипен у Мадярщині. Перва універзітетна катедра русиністики фунговала при Будапештському універзітеті Пейтера Пазманя (1918-1924). Єдным из основных світовых центрив русинської науки по падови комуністичных режімив у кунцєви минулого столїтя за дві деценїї (1993-2013) была катедра украинської и русинської філології при Нїредьгазському педагогічному істітуті пуд веденєм славного мадярського славісты Іштвана Удварія, котра устигла много учинити хосенного про русинський національний ренесанс кунця минулого и зачатку днешнєго столїтя.

Друга етапа модернуй русиністики у нашу отцюзині за неповных два рокы была скапчана з Сегедським теологічним інстітутом имени Ференца Галя у Сарваші, де фунговав наш інстітут в 2014–2015. рр.

Третій етап, за котрый наш інстітут иппен и

дустав у децембрі 2024. рока награду, зачав ся од 2016. рока, колы наш днешній Русинський научно-изгядователный інстітут имени Антонія Годинкы зачав фунговати и був поміщений у будапештській резіденції Вседержавного Русинського Самосправованя на улиці Дєрмат меже иншыма русинськыма інстітуціями.

Робота каждой научнуй інстітуції як и його сотрудникув оцінює ся на самый перед за научныма публикаціями. Туй не буду представляти наші научні публикації, котрі вечшынов суть з русинської діалектології. Спеціфіка нашуй інстітуції тотя, же иппен у нуй тримали сьме роботы по пудготовці властного варіанта русинського літературного языка. Каждый вошколований челядник добрі хапле, же ествованя русинського народа скапчаное до єднуй діхотомії - кедь будуть Русины бесїдовати и писати на роднум языкови, лем тогды зустануть навхтема меже иншыма цївілізованыма народами. Зато вечша часть наших усиловань по-

слідній деценії была поязана з пудготовков учебникув русинського языка про младших школашув, граматики, ортографічного и инших словарюв.

Туй подаєме иппен сесї публикації за хронологічним шором, котрі добрі ілюструють, за што наша научна інституція дустала високу награду од Мадярського правительства.

Байса Н.: Наш материнський язык. Читанка про I. класу. Будапешт: Croatica, 2015. – 124 с.

Байса Н.: Наш материнський язык. Робочый зошит про I. класу. Будапешт: Croatica, 2015. – 84 с.

Байса Н.: Наш материнський язык. Читанка про II. класу. Будапешт: Croatica, 2015. – 116 с.

Байса Н.: Наш материнський язык. Робочый зошит про II. класу. Будапешт: Croatica, 2015. – 92 с.

Заяковська М., Гіріц Г.: Народопис. Учебник русинського народописа про ученикув I.-IV. класы. Будапешт: Croatica, 2015. – 304 с.

Русинський ортографічний словарь (з граматичныма таблами). Составитель: Др. Михаил Капраль. Выдає: Русинський Научный Інститут имени Антонія Годинки при Вседержавному Русинському Самосправованю. Будапешт, 2017. – 222 с.

Ворінка - Сюч I., Гіріц Г., Скіба I. : Мадярсько-русинський словарь. Будапешт: Croatica, 2018. – 351 с.

Ворінка-Сюч I., Гіріц Г., Скіба I. : Русинсько-мадярський словарь. Будапешт: Croatica, 2018. – 516 с.

Гіріц В.: Мадярсько - Русинський, Русинсько - Мадярський термінологічний словарь. Выдає: Русинський Научный Інститут имени Антонія Годинки при Вседержавному Русинському Самосправованю. Будапешт: Croatica, 2021. – 165 с.

Зберька правил русинського писаня и выговорёваня про Русинув Мадярщины. Зобрав и зладив до печатні: Др. Михаил Капраль. Будапешт: Croatica, 2021. – 212 с.

Карпаторусинські поселеня. Лішта сел и варошув у Централнуй Европі, де днесь бывають вадь даколы бывали Карпаторусины. Составитель: Др. Михаил Капраль. Будапешт: Croatica, 2021. – 96 с.

*Др. Михаил Капраль,
директор Русинського научно-изгядователного інститута
имени Антонія Годинки*

Честовані Читателі!

Май повну інформацію за жывот Русинув Мадярщины годні сьте дустати на нашу интернет-стороні: <http://ruszin.com>

Честовані читателі!

Просиме 1% из вашуй дані перечисляти на фундацію „За Русинув”, данёвое число котрої: **18170720-1-42**

Андрій Манайло, русинський маляр, у януари справив своє 55-ліття

Из сєї нагоды публікуєме фаховську статью за него, честуєме його труд и преданость своему призваню, и вінчуєме му „Многая літа!”, обы ищи довго творив про русинськoe и світовoe умілство!

Андрій Манайло: Амбасадор русинського умілства у Лондоні и Стокгольмі

Андрій Манайло, познаний як переднійша фігура днешнєго живописа, и зясь стямив ся у центері меженародного малярського жывота, колы представив свої роботы на Лондонській и Стокгольмській малярських выставках у октовбрі 2024. рока. Сесі прєстїжні міропрятя продемонстровали світови не лем його малярський талант, а и його глибокoe прикапчяня ид своєю русинській ідентичности.

Умілство и сохташі из рук у руки

Андрій происходить из фамілії русинських малярюв, котра начислює три генерації, де його дідо Федор Манайло, Народный малярь Украины, и нянько Иван Манайло передали йому традиції пудкарпатській школы малярства. Його малярська манера злучує у собі традиційну пудкарпатську фарбову гаму, ясность умілського окруженя Львова и академичну точность Санкт-Петербурга. Роботы Андрія дають не лем візуалный опыт, айбо также передають духовні вібрації русинській культуры.

Лондон и Стокгольм: Вандрована русинській душі у світі

Позад уважнійшого кураторського одбераня галерії Noble Art Nexus были выставлені рuzні серії образув Андрія. Абстрактна серія „Вібрації душі” изглядовує компліковані просторы людській психікы, указувучы лабіринт емоцій и думок візуалнымы метафорами. „Пувночный джез” лапаты рїтм и непосредность джезовуей музыки у абстрактных формах, а „Лазуровый берег” приближає позерача ку природной красоті и жывуей енергії Межеземного моря.

Сесі роботы наподобнюють богату матерію людських емоцій и тайні силы, котрі орудувуть нашым днукашнім и вонкашнім світами. Композиції Андрія росшырявуть гатары фізичного и етерного просторув, закликувучы позерачув у такый, котрый понукать до гаданя, де гатары реальности и абстракції розмывавуть ся.

Булыш реалистична серія „Грація и сила” изображає муцну и елегантну природу конюв, товды як серія „Шептаня цвітїня” передає минучу красу и ясну енергію квітя в унікальном стїлови абстрактного експресіонїзма. Єдинокаждый образ має, мож

повісти, тридимензїональный квалїтет из хоснованєм техники імпастро (малярського ножа), што дає можность позерачови понурити ся у динамичну игру искравых колорув и нїжных форм.

Амбасадор русинській культуры

Андрій Манайло спомагає захраненю и популарїзації русинській ідентичности не лем своєв умілсков діялельностєв, а и своим зучастненєм у сосполнум жывоті. Сперед сым вун был прєдсїдателєм Вседержавного Русинського Самосправованя и головов Асоціації культуры Карпатського рєгіона, а його робота, меже иншым, была одзначена державнов наградов „Pro Cultura Minoritatum Hungariae”. Андрій и нынї, попиля своєю умілській діялельности, хоснує ушыткі можности и фурт стремить ся до розвоия и увїчненя русинській культуры и традицій.

Послания русинській душі на полотнови

Умілство Андрія рувночасно и особное и універзалное: вун вплїтає вібрації русинській культуры у палету общелюдських емоцій. Представлені ным роботы служать не лем прославленєви властного корїня, они также є посланиками русинській культуры світови. Як каже сам малярь: „Умілство будує мосты – мосты меже минулостєв и днешностєв, меже єдным и другим челядником. По сых мостах я несу послания русинській душі у шырокий світ”.

Товмачила: Анастазія Тїводор

Павел Роберт Магочій

Павел Роберт Магочій родився 26. януара 1945 р., у Енглвуді, Нью Джерзі, Сполєні штаты Америки - історик, професор політології русинсько-мадярського походження. Його родичі были емігранты из Пудкарпатья, вун є третєє покоління америцькых Русинув, котры ся активно інтересувуть історійов і культуров своїх предкув у Карпатах. Закончив Ратгерсовый універзітет, штудовав далше на Принстонському універзітеті і на Гарварді. Писати свої роботы за Русинув и організовати научні конференції зачав ищи ги изглядователь Гарвардського універзітета в 70-тых роках 20-го століття. В 1980 році став ся ведучым катедры українознательскых штудій Торонтського універзітета в Канаді. В 1996 році був выбраный до Академії наук Королівського общества Канады. Магочій є тиж заснователём Карпаторусинського изглядователного центра, котрый був основаный у 1978 році. Быв сполуоснователём Світового конгреса Русинув, еден час и председателём исповнителного органа СКР - Світоуй Рады Русинув. Много раз был

ініціатором науковых конференцій за Русинув в Европі и Сполєных штатах Америки.

Магочій публиковав стовкы статюв из рузных науковых дісциплін: из історії, бібліографії, языкознательства, картографії, політології, котрі тычуть ся Русинув, Централнуй Европы и Украйны.

Жерело: Вікіпедія

Многая літ! Благая літ!

Юбілей сяткує Др. Янош Сабов

Свуй 90-ручний юбілей сяткує хірург Др. Янош Сабов. 1998. рока активно прикапчав ся до жывота русиньскуй сполности. Од 1998. и до 2018. рока был председателём Русинського національного самосправованя Йожефвароша и тогды, зачинавучы од 2001. рока, при пудпорованю Самосправованя увидів світ „Русинський Календарь”. Тепер вун выходить пуд титулом „Русинський Алманах”, и Др. Янош Сабов активно участвує у роботі редакції.

За результатами выборув депутатув меншын 2002. рока 2003. рока был созданий Собур Вседержавного Русинського Самосправованя. Од 2003. до 2010. рока Др. Янош Сабов – депутат ВРС, а од 2003. до 2014. рока – депутат Столичного русинського самосправованя.

Вун еден из основателюв Вседержавного общества Русинув/Рутенув Мадярщины и Общества русиньскуй інтелігенції имени Антонія Годинкы. Основатель и ведучый ансамбля „Угоча”, організатор и участник многих культурных міропріяты.

Др. Янош Сабов родив ся 6. фебруара 1940. рока у селі Солочин Свалявського району. 1957. рока поступив на медичный факултет Ужгородського державного універзітета. У студентські рокы участвовав в научных и умілецькых аматер-

ських кружкох, бавив на многих музыкальных інструментах, співав у хорі.

По зашиті діпломы 2 рокы одробив як окружный дохтор. Тогды, будучы асісентом хірурга професора Александра Фединця, вун посвоїв міру одповідальности, майважні правила сєго нелегкого фаха. Пак до 1982. рока робив из професором Палажинцём.

По перестяганю у Мадярщину Др. Янош Сабов робив у вшелякых клінікох и до днешнєго дня робить хірургом.

Своє діятельство Др. Янош Сабов розвивав на теренох русиньскуй культуры, захраненю традицій, материнського языка и грекокатолицькуй віры. 2006. рока Собур Вседержавного Русинського Самосправованя наградив Др. Яноша Сабова премієв Антонія Годинкы из передаванём діпломы и памятной плакеты. Окром того Др. Янош Сабов награжденый премієв Александра Духновича, діпломов и плакетов од Столичного русинського самосправованя.

Др. Янош Сабов є честовным членом історичного рыцарського ордена Сятого Лазаря и уже много рокув веде карітативну роботу.

Многая літ! Благая літ!

Юлій Ставровський-Попрадов. (1850-1899)

Юлій Ставровський-Попрадов родив ся 1850-го рока у фамілії видного грекокатолицького священика (мати му была из ужгородськуй малярскуй фамілії Дулгазі) у спішськым селі Сулин на березі горнуй рікы Попрад, котра и дала му літературный псевдонім. Вошколовав ся спершу у родным Сулині, пак у гімназіях Левочы и Пряшова. Намірний штудовати філологічні науки у Пештськым універзітеті, правда, пак лем зясь продовжовав туй, в главным вароші нашуй отцюзныны, штудовати богословіє. На тот час молодой поет уже был добрі познаваний меже русинськов читавучов публиков ги талантований автор ужгородськуй новинкы „Свѣт.” У Пешті Юлій Ставровський-Попрадов исповняв и активну сосполну ролю, был меже тьма, ко ся старав за культурный розвуй історичного Пудкарпатя, міста бываня властного русинського народа. Пузднійше уже у новинці „Новый Свѣт”

молодой автор дале публиковав работы з народописа, поезіі. По сконченю вошколованя вернув ся у родный край, по роботі на даскулькых адміністративных довшностях у Пряшовськуй грекокатолицькуй епархіі 1879. рока наконець дустав місто пароха, а то у селі Адолфа Добрянського Чертіжнум, де и поповав до кунця жывота. У Чертіжнум писатель активно сотрудив з ужгородськыма редакціями новинкы „Карпаты” и часописа „Листокъ”, опубликовав нові труды з народописа, нові поетичні творы.

За публикаціев: Валерій Падыяк: Юлій Віанович Ставровський-Попрадов: 155-річчя з дня народження поета-будителя, публіциста (1850-1899). In: Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2005 рік. Ужгород. Видавництво В.Падыяка. 2004.

Іван Гарайда (1905-1944)

Познатыи русинський ученый родив ся 29. януара 1905. рока в ужанськым Зарічови. По прикапчаню Пудкарпатя ку Чехословакіі ушытка фамілія Гарайдув перестяговала ся у пост-тріанонську Малярщину. Абсолвент Сейкешфегерварськуй гімназіі (1924), юридичного факультета Будапештського універзітета (1928), уже з філологічного факультета Пейчського універзітета, не без зучастненя Антонія Годинкы, был переведений у Ягелонський універзітет Кракова, по сконченю котрого 1934. рока зузстав у нюм преподавателём. 1939. рока был вержений німецькыма фашистами до арешта ведно з иншыма краковськыма ученыма. Выслободжений малярськым урядом у апрілю 1940. рока, од новембра того же рока бывав в Ужгороді, де у януарі 1941. рока был назначений

предсідателём-єднателём Пудкарпатського Общества Наук, у котрум на чудо результативно трудив ся до самого прихода в Ужгород Червенуй арміі. Зачав з публикаціі „Граматики русинського языка” 1941 рока, котра стала оснований про кодифікацію русинського літературного языка, котрый первый раз у історії был доведна з малярськым державным языком на Пудкарпату.

За публикаціев: Валерій Падыяк: Іван Андрійович Гарайда: 100-річчя з дня народження філолога, виконавчого директора Подкарпатського Общества наук (1905-1944). In: Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2005 рік. Ужгород. Видавництво В.Падыяка. 2004.

Василь Куколник (1765-1821)

Єден из тых наших крайнув, котрый достиг значных трудовых резултатув далеко за гатарами родного Пудкарпатя. Родив ся пуд Мукачовом 30. януара 1765. рока. Скончив Львовську богословську семінарію і Віднянський універзітет. Вюг катедру природных наук у польськым тогды Замостю перед

тым, як го покликвали в Росію 1805. рока, так ги и Михаила Балудянського, по рекомендаціі ищи єдного нашого крайна Івана Орлая, котрый лишыв замітний слід в історії Росії XIX. столітя. В Санкт-Петербурзькым главным педагогічнум інстітуті професор Куколник преподавав хемію, фізику,

агрономію и основы римського права, був доста довго діректором Інститута. Паралельно преподавав основы римського и цивільного права наслідникам царського престолу, був єдним из майавторитетных діятелюв царській Росії первуй половкы XIX. столітя. Пузднійше возглавив Ніжынський ліцей, котрый зограв значну ролю в становленю російській научнуй и умілецькуй еліты. Лишыв по собі

ціллий шор фаховых учебникув, редаговав економічні часописы Російській імперії.

За публикацієв: Михайло Белень: Василь Григорович Кукольник: 240-річчя з дня народження вченого, фізика-природознавця, педагога, юриста. Ін: Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2005 рік. Ужгород. Видавництво В.Падяка. 2004.

Федор Манайло (1910-1978)

Своім умілецьким кредом Федор Манайло вуберав и народной умілество, його изглядюваня и умілецьку інтерпретацію. Вун освоїв закони умілества, просвіченого неумеравучым духом русинського народа, и його віковичными снами, естетичными и етичными ідеалами. На кунцєви 30-40-х рокув XX. столітя окончателно формує ся умілецька програма маляря. Манайло раховав, же художник и пен так ги и народный майстер, мусить чувствовати и породжену мусайность того, што вун робить, мусайность каждого образа, котрый вун бы любив намалєвати. Естетична система Федора Манаїла основеє са на народных ідеалох красоты, справедливосты, доброты. Основным в умілестві, ги

казав маляр, є принцип достаточности, ги і в народном умілестві, принцип економії средств в разовосты, принцип простоты – простоты правдивого умілества. У роки створеня музею народнуй архітектуры и быта вун був єдним з ініціаторув и активных організаторув сєї культурної інституції, йому годні сьме дяковати за тото, же не вмерло унікальное давнєє народное умілество – цифрюваня динєк. Ярку сторону в животї Федора Манаїла становить його исфарадлюваня не знавучое сосполное діятельство. Вун прямо зучастнив ся у створеню Ужгородського училища прикладного умілества и був єдним из первых преподавателюв у суй учебнуй інституції.

Иван Манайло (1942-2010)

По случаю 15-уй роковины зо дня смерти из честованєм споминаєме художника Ивана Манаїла, депутата сформованого по выборах русинських депутатув 2002-го рока, члена Собура Вседержавного Русинського Самосправованя меже 2002-2007 роками, депутата Русинського національного самосправованя Ваца у 2002-2010 роках. Родив ся Иван Манаїло 16. януара 1942. рока в Ужгороді. Спершу закончив середню школу, пак Умілецькое училище в Ужгороді, продовжив вошколованя у Кієвській умілецькуй академії. Од 1976. рока став преподавателєм, а пузднійше и діректором Умілецького училища, основателями котрого были Адалберт Ерделій, Йожеф Бокшай и Федор Манаїло. Його стараниями и усилностєв удало ся створити из фамілнуй вілы музей свого отця, познатого художника Пудкарпатя Федора Манаїла. Из имнєм Ивана Манаїла искапчано и образованя Пудкарпатського професіонального умілецького общества, котрое вун и возглавив. Роботы художника не раз выставляли ся на загатарных и містных умілецьких выставках,

своїма темами, техников и выбором фарб, котрі одображали богатый духовный світ маляря. Русинська культура, захраненя традицій, материнського языка, грекокатолицькуй віры – се пріорітетні темы про художника Ивана Манаїла. 2005. рока за рішенєм Собура Вседержавного Русинського Самосправованя умілецькый був награжденый премієв Антонія Годинкы из передаваням діпломы и памятнуй плакеты. 2009. рока за збогаченя академичного умілества Всесвітня Рада Мадярув наградила го срібнов медалієв „За Мадярську Націю”. За ініціативов сына умілця, художника Андрія Манаїла, Світовий Конгрес Русинув ведно з Русинським національным самосправованєм Ваца основали русинську націоналну премію Ивана Манаїла „Pro Arte Ruthenorum”. Ціль наданя премії – пудпорованя розвоє русинського народа, популярізація богатуй и унікалнуй русинськуй культуры у цілум світі.

Др. Ласлов Мудра 21.08.1933. – 27.12.2024.

Др. Ласлов Мудра, бывший робутник Дунайського желізорообного заводу, бывший учитель Дунауйварошськуй высшуй школы, основатель грекокатолицькуй общины Дунауйвароша родив ся 21. августа 1933. рока у селі Пенейслек. Од шістнадцять рокув учив ся на сталевара, помежы тым закончив техникум, а потому дустав діплону інженера у Мішколцськун універзітеті. До пензіі робив на Дунайськун желізорообнун заводі, по выході на пензію 20 рокув преподавав у Дунауйварошськуй высшуй школі, быв главным радником высшуй школы.

Рудный діалект русинського языка и молитвы вун научив ся ищи от діда и бабы. Канторованя вун часточно дустав у наслідство од вутця, а часточно практикованём у 1980. рокох у Маріаповчі. На благо давной дунауйварошськуй філії, а днесь парохії,

исповняв волонтерську роботу кантора, у 2002. рокови ініцієвав и помагав основати окрему парохію. Пуд час зміны режіма вун основав Грекокатолицькый культурный фонд, а 2004. рока організовав Грекокатолицькый фонд опікы.

2010. рока Др. Ласло Мудра зучастнив ся у основаню русинського меншынового самосправованя у Дунауйвароші, председателём якого го вубрали. За роки діятельства не еден раз был признанный и награжденный медалями и діпломами.

Др. Ласлов Мудра умер 27. децембера 2024. р. Хованя го было 25. януара 2025. р. у грекокатолицькуй церкви Дунауйвароша.

*Во блаженум успенії вічний покуй подаждь,
Господи, усопшому рабу твоєму Ласлови и
сотвори єму вічную пам'ять!*

Вісті

Hírek

25.01.: Пуд председательством заместителя держсекретаря Канцеларії премьер-міністра за вопросы релігійных и національных капчань Др. Золтана Фюрйеші держала слідувучое засіданя Робоча тематична група за національні діла робочуй группы за Права чоловіка Міністерії юстіції у будовлі Канцеларії премьер-міністра на алеї Ержейбет Сіладі. На повістці были: опыт выборов 2024. рока, організація новых соборув и депутатських корпусув, бюджет 2025. рока из перспективы национальных меншын и грантув, дваручный доклад Правительства.

13.02.: Депутаты Собора Вседержавного Русинського Самосправованя, председателі Русинських самосправовань Будапешта, председатель Общества Русинув/Рутенув Мадярщины (ОРМ) Янош Кожнянський и Др. Ласлов Годинка на цвинтарі на Фіумейськуй улиці держали Панахиду, служыв о. Мизаил Тіводор, и памятноє покладаня вінцюв на гроб академика Антонія Годинкы.

13.02.: Засіданя Вседержавного Русинського Самосправованя и Слуханя одбыли ся у резиденції ВРС у Будапешті на улиці Дёрмат. Депутаты прийняли рішеня за модіфікацію бюджета 2024. рока Библиотеки Русинув Мадярщины имени Іштвана Удварія, Выставочного зала русинськуй музейнуй колекції имени дохтора Атаназа Фединця, новинкы „Русинський Світ”, Русинського научного інститута имени Антонія Годинкы, Уряда Вседержавного Русин-

ського Самосправованя и Вседержавного Русинського Самосправованя. Депутатський корпус меже иншым проголосовав за бюджет на 2025. рук Вседержавного Русинського Самосправованя, Уряда Вседержавного Русинського Самосправованя, новинкы „Русинський Світ”, Інституції ВРС, за номінанта Премії Антонія Годинкы 2025., за стіпендії ВРС 2024-2025. рока.

17.02.: Мішколцськее варошськее національное русинськее самосправованя и Національное русинськее самосправованя жупы Боршод-Абов-Земплин держало 8. традиційный бал и Вечур русинськуй культуры.

21.02.: Грекокатолицькый русинський благодтворный бал держали у авлі Дома культуры Ровжа у XVIII. районі Будапешта Русинськее національное самосправованя и Грекокатолицька парохія района. Многочислену публику порадовала своїм концертом актерка и співачка, лавреат премії Юніор Пріма, премії Гонті, Музыкалнуй премії Петефія Петра Губік. Бал навщивив председатель ВРС Віктор Крамаренко, у своуй бесіді вун выразив радость, же паралелно из уже фунгвучыма нові містні самосправованя мають можность захираняти материнський язык, традиції, релігійні и культурні цінности. Покровителём бала была Віра Гіріц, національний посланик Русинув у Парламенті Мадярщины. у слідувучум числі нашуй новинкы.

Русинський бал у Мішколцові *Ruszin Bál Miskolcon*

Ruszin Bál a XVIII. kerületben
Русинський бал у XVIII. районові

Vízkereszt

Január 6-ka a vízkereszt napja - Jézus Krisztus megjelenésére emlékeznek a keresztények. A magyarországi görögkatolikus hívek nevében idén a Vízkereszt alkalmából a Duna vizét Kocsis Fülöp, a Hajdúdorogi Főegyházmegeye érsek-metropolitája szentelte meg a II. kerületi Bem rakparton.

Január 6-a, a vízkereszt napja a IV. század elejétől kezdődően lett liturgikus ünneppé és ennek szokása gyorsan elterjedt előbb keleten, majd nyugaton is. A keresztények 312–325. között kezdték ünnepelni ezt a napot, mint Jézus Krisztus születésének, keresztségének, a kánai menyegzőnek és a Háromkirályok (napkeleti bölcsek) látogatásának ünnepét. Az ünnep görög neve: epifánia.

A keleti egyházakban sokáig egyet jelentett a születés és az epifánia ünnepe. Jézus születése által Isten megjelent a világban. A napkeleti bölcsek által a pogányokhoz is eljutott a Megváltó születésének örömhíre.

Az egyházak nemcsak Jézus Krisztus megkeresztelkedéséről emlékeznek meg január 6-án, hanem annak hatásairól is, amelyek között a víz megszentelése is fontos helyet kap. Ezt a szent hagyományt őrzi a bizánci egyház

is, mégpedig kettős formában. Vízszentelés ugyanis nem csupán az általában január 5-én nagy alkonyati zsolozsmával végzett Szent Bazil Liturgiája végéhez kapcsolódik, hanem a másnapi Szent Liturgiához is. Az előesti vízszentelés a görögkatolikus egyházban a templomokban történik, január 6-án pedig néhány pap és a püspök a folyókhoz is kimegy, hogy megszentelje azok vizét, ezzel ünnepeve Jézus Krisztus megkeresztelkedését.

A vízkereszt ünnepéhez kötődően különböző népszokások alakultak ki a századok során, és hagyományosan ekkor kezdődik a húshagyó keddig (a nagybőjt kezdetét jelentő hamvazószerdát megelőző nap) tartó farsangi időszak is.

A hagyomány szerint a karácsonyfát csak január 6-án, azaz vízkereszt napján kell leöltöztetni. Ehhez a szokásához valószínűleg sokan tartják magukat, hiszen a szokás szerint azért ezen a napon kell leszedni a karácsonyfát, mert ilyenkor ér véget a karácsonyi ünnepkör, mely advent első vasárnapjától vízkeresztig tart.

Forrás: nyiregyhaza.hu

A keresztény ember erénye a szeretet, a hit és a bátorság

A keresztény mivoltunk fényes ünnepe a húsvét. A keresztre feszített és eltemetett Jézus sírjához való érkezés és a feltámadással való ünneplés.

Akit földi életében szerettünk, tiszteltünk holta után is emlékezetünkben él. Tiszteletünket tesszük sírjánál vagy emléktáblájánál. A hajdan velünk élő, bennünk éltevékenysége szeretete által. Elévülhetetlen érdemei révén kiemelkedő egyéniség. Lehet az szülő, testvér, rokon, gyermek vagy kiemelkedő tudós. Esetleg hősi halált halt, hazájáért, embertársaiért magát önfeláldozó, aki szeretetből fakadó tettet vitt végbe. Ők azok, akik szépíteni, jobbra tenni akarták életünket. Tetteikkel hatalmas sikerekkel gazdagították, változtatták meg életünket.

Jézus Krisztus mindezek közül magasan kiemelkedik. A világban számtalan emlékhelye van. Templomok, tornyok emelkednek magasba és hirdetik, hogy egyedülállóan Ő az, aki az élet és halál uraként jött el hozzánk és legyőzte a halált. Vele együttélő embertársainak mutatta meg az Istenhez vezető igaz utat. Tetteivel, csodáival isteni küldetését igazolta. A halál feletti erejét bizonyítva feltámasztotta Jairus leányát, a naini ifjút, sírjából barátját, Lázárt. Majd kereszthalálát követően harmadnapra a sírjából isteni erejéből feltámadt.

A beteg ember testében a gyógyulás folyamata belsőleg zajlik. Végtelenül bonyolult folyamatban születik újjá az ember, a gyógyulni akaró ember akaratából a kegyelem és a közreműködők által. Mindezek mellett az ember élete véges. Krisztus Urunk élete, halála bekövetkeztével más létmódba, az örökévalóságba léphet át.

Szeretteink sírja mélyén a porladó test hirdeti az elmúlást, a síron a természet rendje szerint újra éled a zöldellő növényzet. Jézus sírja üres, isteni természetén nem uralkodott a mulandóság törvénye, emberi testét is romolhatatlanná tette. Feltámadottként dicsőséges testben jelent meg a sírjához érkezőknek. A kíváncsi és féltő asszonyoknak, az apostoloknak. Csak azoknak jelenik meg, akik magukban érzik a Krisztus utáni szeretetet, akik hisznek tanítása alapján a feltámadásban és bátrak!

Bátrak elindulni az éjszakában és elmenni sírjához. Bátrak szembenézni a sírt őrző katonákkal. Bátrak a helyi szokások halotti kultuszával szemben.

Jutalmuk a találkozás, Ővele, a Feltámadással.

A feltámadott iránti szeretetből, most már hitből fakadó bátorságuk van. A tanítványok és követői bátran szóltak Jézus Krisztus mellett a feltámadotról, abban a korban, olyan időben, amikor virágzott a bölcelet, a

tudomány, a művészet, templomok és istenek sokaságában igényük szerint válogathattak az emberek. Hogy a kereszténység győzött, ez Jézus Krisztus, a Feltámadott győzelme a világban és a lelkekben uralkodó gonosz és embernek ártó szellemek felett. Győztek az apostolok! Látták Jézus üres sírját és megjelenése által belenéztek megdicsőült arcába és felismerték benne a szeretett Názáretit. Teste nem hullott a porba, hanem mulandó emberi testünket is a megváltottak köntösébe öltözteti a szentségek által, lelkünket pedig hallhatatlanná teszi, hasonlóvá a sajátjához.

Jézus halála és feltámadása által az emberiség évezredes álma vált valóra: elnyerte az örök életet, de nem önmaga erejéből, hanem a Megváltó Krisztusa által.

Jézus élete apró részletekből tevődik össze. Rövid ideig volt kisdud csecsemő, picinyke gyermek, egyiptomi menekült. Az ifjúság kora is elhaladt felette. Nem sokáig volt tizen- és huszoneves. Kevés ideig volt ács, és csupán három évig tanított. Rövid ideig sok örömben és szomorúságban volt része. Szenvedése és halála is pár napot ölelt fel. Három napig volt sírjában. Feltámadásában élete visszant örök!

Életünket is apró mozzanatok alakítják. Növekedésben, hanyatlásban. Erősödésben és korrallal járó esetlen-

seggben. Részben maradandó értékek létrehozásában és azok elmúlásában. Mindezek testben és lélekben történő megélésében. Mindenünk a mulandóság törvényének van alárendelve. Egyedül lelkünk hallhatatlan! Krisztus megváltói kegyelme által.

Szent Pál apostol, aki kora nagy ideológiai képviselővel szemben is meggyőző álláspontot képviselt, nyíltan kijelenti: ugyanis, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítetttről. /1 Kor. 2, 2./

Legyen minden megkeresztelt embernek reménye, akik hittel vallják az Úr feltámadását, hogy mulandó testünket saját magáéval hallhatatlanságba öltözteti, miután földi sátrunk leomlik.

Amíg pedig testben élek, Isten fiának hitében élek, aki szeret engem és életét adta értem. /Gal 2, 20/

Köszönjük Urunk a földi életet és hittel várjuk az örökkévalót.

Minden Kedves Olvasónak Istentől megváltott és Krisztus kegyelméből örömteli húsvéti ünnepeket kívánunk!

Feltámadt Krisztus! - Valóban feltámadt!

Szónoczkai János Mihály

A Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet magas elismerésben részesült

Kezdjük azzal, hogy a ruszinisztika – a ruszin kultúra tudományának gyökerei éppen Magyarországon vannak. Az első egyetemi ruszinisztika szak a budapesti Pázmány Péter Egyetemen kezdte el működését (1918-1924). A múlt század végének két évtizedében, a kommunista rezsim bukása után a világ ruszin tudományának egyik központja volt a Nyíregyházi Pedagógiai Intézet ukrán és ruszin bölcsészeti kar, amelyet az elismert magyarországi szlavisztikus, Udvari István vezetett és amely nagy eredményeket ért el a ruszin nemzetiség újjászületésében a múlt század végén és a mostani század elején.

Hazánk modern ruszinisztikájának következő szakasza a csaknem két éven át a Gál Ferenc Szegedi Teológiai Intézet égisze alatt működő Intézetünk volt Szarvason (2014-2015).

A harmadik szakasz, amelyért 2024. decemberében Intézetünk a kitüntetésben részesült, 2016-ban kezdődött, amikor a Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet sok más intézménnyel együtt az Országos Ruszin Önkormányzat Gyarmat utcai székházában folytatta tevékenységét.

Minden tudományos intézet és munkatársainak teljesítménye a tudományos publikációkon mérhető. Most nem fogok kitérni azokra a tudományos publiká-

ciókra, amelyek túlnyomórészt a ruszin nyelvjárásokkal foglalkozik. Intézetünk fő célja volt a magyarországi ruszin irodalmi nyelv lejegyzésének előkészítése. Minden művelt ember tisztában van azzal, hogy a ruszin nép fennmaradásának egyetlen feltétele az, hogy a ruszinok anyanyelvükön írjanak és beszéljenek, ugyanis csak így tudnak biztosan fennmaradni a többi civilizált népek között. Ez okból az elmúlt évtized erőfeszítései az alsós osztályok tanulói számára készült ruszin nyelvkönyvek, továbbá nyelvtankönyv, helyesírási és más szótárak előkészítésére irányultak.

A következőkben időrendben felsoroljuk kiadványainkat, amelyek munkásságunk eredményei, és amiért Intézetünk méltó lett Magyarország magas kitüntetésére.

Bajsza N. Anyanyelvünk. Olvasókönyv az 1. osztály számára. Budapest, Croatica, 2015. – 84 o. Ruszin nyelven.

Bajsza N. Anyanyelvünk. Munkafüzet az 1. osztály számára. Budapest, Croatica, 2015. – 124 o. Ruszin nyelven.

Bajsza N. Anyanyelvünk. Olvasókönyv a 2. osztály számára. Budapest, Croatica, 2015. – 84 o. Ruszin nyelven.

Bajsza N. Anyanyelvünk. Munkafüzet a 2. osztály

számára. Budapest, Croatica, 2015. – 92 o. Ruszin nyelven.

Zajakovszka M., Giricz G.: Népismeret 1-4. osztályok számára. Budapest, Croatica, 2015. – 304 o. Ruszin nyelven.

Ruszin helyesírási szótár (nyelvtani táblázatokkal). Szerkesztő: Dr. Káprály Mihály. Kiadja: Országos Ruszin Önkormányzat, Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet. Budapest, Croatica 2017. – 222 o. Ruszin nyelven.

Giricz G., Vorinka – Szűcs I., Szkiba I.: Magyar - ruszin szótár. Budapest, Croatica, 2018. – 351 o.

Giricz G., Vorinka – Szűcs I., Szkiba I.: Ruszin-magyar szótár. Budapest, Croatica, 2018. – 516 o.

Giricz V.: Magyar - ruszin, ruszin - magyar szak-

szavak szótára. Kiadja: Országos Ruszin Önkormányzat, Hodinka Antal Ruszin Tudományos intézet. Budapest, Croatica, 2021. – 165 o.

Ruszin helységnevek. Közép-Európa ruszinok által lakott vagy valaha lakott falvainak és városainak gyűjteménye. Szerkesztette: Dr. Káprály Mihály. Budapest, Croatica, 2021. – 212 o. Ruszin nyelven.

Ruszin nyelvtani kódex. A Magyarországon élő ruszinok kiadványa. Szerkesztette és nyomdára előkészítette: Dr. Káprály Mihály. Budapest, Croatica, 2021. – 212 o. Ruszin nyelven.

*Dr. Káprály Mihály
a Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet
igazgatója*

Tisztelt Olvasók!

Bővebb információt a magyarországi ruszinok életéről WEB oldalunkon találhatnak:

<http://ruszin.com>

Kedves Olvasóink!

Kérjük, hogy adója 1% a Ruszinokért Alapítványnak adományozza!

Adószáma: 18170720-1-42

Manajló András, a ruszinok festője, januárban ünnepelte 55. születésnapját.

Ebből az alkalomból közléseink egy róla szóló szakmai írást, tisztelgünk munkássága és elhivatottsága előtt, kívánjuk, hogy „Éljen soká sok boldog éven át!” és alkotson tovább a ruszin és az egyetemes művészetért!

Manajló András a ruszin művészet nagykövete Londonban és Stockholmban

A kortárs festészet kiemelkedő alakjaként ismert Manajló András ismét a nemzetközi művészeti élet középpontjába került, amikor 2024. októberében bemutatta alkotásait a Londoni és a Stockholmi Art Expókon. Ezek a rangos események nem csak művészi tehetségét, hanem ruszin identitásához való mély kötődését is megmutatták a világ számára.

Művészet és hagyomány kéz a kézben

András három generáción átívelő ruszin művészcsaládból származik, ahol nagyapja, Manajló Fedor, Ukrajna népművésze és édesapja, Manajló Iván, a kárpátaljai festészeti iskola hagyományait örökölte tovább. Festészeti stílusában a hagyományos kárpátaljai színvilág, a lemergi művészeti környezet letisztultsága és a szentpétervári akadémiai precizitás ötvöződik. Művei nemcsak vizuális élményt nyújtanak, hanem a ruszin kultúra lelki rezdüléseit is közvetítik.

London és Stockholm: A Ruszin Lélek Világlátogatása

A Noble Art Nexus galéria gondos kurátori válogatása eredményeképpen András különböző festmény sorozatai kerültek bemutatásra. A „Soul Vibrations” absztrakt sorozat a bonyolult emberi psziché tereit járja be, vizuális metaforákkal ábrázolva az érzelmek és gondolatok labirintusát. A „Midnight Jazz” a jazz zene ritmusát és spontaneitását örökíti meg absztrakt formákban, míg a „Côte d'Azur” a Földközi-tenger természetes szépségét és vibráló energiáját hozza közel a nézőkhöz.

Ezek a művek az emberi érzelmek gazdag szövetét és azokat a rejtélyes erőket ábrázolják, melyek belső és külső világunkat irányítják. András kompozíciói a fizikai és az éteri határait feszegetik, elgondolkodtató térbe hívva a nézőket, ahol a valóság és az absztrakció határai elmosódnak.

A realiztikusabb „Grace and Power” sorozat a lovak erőteljes és elegáns természetét ábrázolja, míg a „Whispers of Bloom” sorozat a virágok múltó szépségét és vibráló energiáját ragadja meg különleges absztrakt expresszionista stílusban. Minden festmény az impaszto (festőkéses) technika segítségével szinte háromdimenziós minőséget kap, lehetővé téve a nézők

számára, hogy elmerüljenek a vibráló színek és finom formák dinamikus játékában.

A ruszin kultúra nagykövete

Manajló András nem csak művészeti tevékenységével, hanem közéleti szerepvállalásával is elősegíti a ruszin identitás megőrzését és népszerűsítését. Korábban a Magyarországi Ruszin Önkormányzat elnökeként és a Kárpátok Régió Kultúráért Egyesület vezetőjeként tevékenykedett, munkásságát többek között a „Pro Cultura Minoritatum Hungariae” állami kitüntetéssel is elismerték. András jelenleg is, az alkotói munka mellett, élve a rendelkezésére álló lehetőségekkel, szüntelenül törekszik a ruszin kultúra és hagyományok ápolására és tovább örökítésére.

A ruszin lélek üzenete a vásznon

András művészete egyszerre személyes és egyetemes: a ruszin kultúra rezdüléseit szövi bele az egyetemes emberi érzelmek palettájába. Bemutatott művei nemcsak saját gyökereinek ünneplését szolgálják, hanem a ruszin kultúra hírnökei is a világ számára. Ahogy művészünk maga fogalmazott: „*A művészet hidakat épít – hidakat múlt és jelen, ember és ember között. Én ezeken a hidakon viszem a ruszin lélek üzenetét a nagyvilágba.*”

Dr. Magocsi Paul Robert

Dr. Magocsi Paul Robert 1945-ben született Englewood-ban, New Jersey államban, magyar-ruszin származású családban, a történelem- és politikatudományok professzora. Szülei kárpátaljai emigránsok voltak, a tudós ahhoz az amerikai ruszinok harmadik generációjához tartozik, akik aktívan érdeklődnek az kárpátaljai ősök történelme és kultúrája iránt. A Rutgers Egyetem befejezése után tanulmányait a Princetoni Egyetemen és a Harvardon folytatta. Már a Harvardi Egyemen kutatójaként a 20. század 70-es éveiben kezdett el cikkeket írni a ruszinokról és konferenciákat szervezni. 1980-ban kinevezték Torontói Egyetem ukrán tanulmányok tanszék vezetőjének, 1996-ban beválasztották a Kanadai Királyi Tudományos Akadémia tagjának,

valamint kezdeményezésére 1978-ban létrejött a Ruszin Kutató Központ. Magocsi Paul Robert egyike a Ruszinok Világkongresszusának alapító tagjai közül, több éven annak végrehajtó szervének a Ruszin Világtanácsnak elnöke volt. Számos esetben a ruszinokról szóló tudományos konferenciák kezdeményezője Európában és az Amerikai Egyesült Államokban.

Magocsi több száz olyan cikket jelentetett meg különböző tudományos tárgykörökből, mit a történelem, a könyvésztan, a nyelvészet, a térképészet, a politikai tanulmányok, amelyek kapcsolódnak a ruszinokhoz, Közép Európához és Ukrajnához.

Forrás: Wikipedia

Éljen soká, sok boldog éven át!

Dr. Szabó János jubileumára

Idén 90 éves jubileumát ünnepli dr. Szabó János sebész, aki 1998-ban aktívan bekapcsolódott a ruszin közösség életébe, 1998-2019 között a Budapest-Józsefváros Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat elnöke volt. 2001-ben kezdeményezésére a Józsefvárosi Ruszin Önkormányzat támogatásával megjelent a Ruszin Kalendárium. A jelenleg Ruszin Almanach címen megjelenő kiadvány szerkesztésében Dr. Szabó János aktívan részt vesz.

A 2002. évi kisebbségi képviselők választása eredményeként a 2003-ban megalakult Országos Ruszin Önkormányzat Közgyűlésének 2003-2010 között képviselője, a Fővárosi Ruszin Önkormányzatnak pedig tagja volt a 2003-2014 közötti időszakban. Dr. Szabó János a Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetsége és a Hodinka Antal Országos Ruszin Értel-miségi Egyesület alapító tagja, az Ugocea Együttes alapítója és vezetője, számos kulturális és szakrális rendezvény szervezője és lebonyolítója.

Dr. Szabó János 1940. február 6-án született a Szolyva járási Királyfiszálláson. 1957-ben felvételt nyert az Ungvári Állami Egyetem orvosi karára. Diákévei alatt részt vett a tudományos és művészeti szakkörökben, több

hangszeren játszott, kórusban énekelt.

A diploma megszerzése után 2 évig körzeti orvosként dolgozott. Ekkor az Ungvári Megyei Kórház sebészetén Fedinecz Sándor professzor mellett asszisztensként elsajátította a szakma felelősségteljes művelésének legfontosabb szabályait, később Polázsinec professzornál dolgozott 1982-ig.

Az anyaországba való áttelepülés után Budapest különböző orvosi rendelőben dolgozott, és a mai napig is sebészként dolgozik.

A ruszin kultúra, a hagyományörzés, az anyanyelv és a görögkatolikus értékek ápolása terén kifejtett tevékenységéért az Országos Ruszin Önkormányzat Közgyűlése 2006-ban Dr. Szabó Jánosnak Hodinka Antal Díjat - oklevelet és emlékérmét - adományozott.

Dr. Szabó János a Fővárosi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat által alapított Duchnovics plakett és oklevél birtokosa.

Chev. Dr. Szabó János CLJ. a történelmi Szent Lázár Katonai és Ispotályos Lovagrend Egyesület lovagjaként több éve karitatív tevékenységet végez.

Éljen soká, sok boldog éven át!

Sztavrovszkij-Popradov Julij (1850-1899)

Sztavrovszkij-Popradov Julij 1850-ben neves görögkatolikus lelkész családjába született (anyja az ungvári Dulházy magyar családból származott) az ólublói Szulinban, a Poprad hegyi folyó partján, amelytől az írói álnevét kölcsönözte. A hazai Szulinban tanult, majd Lőcse és Eperjes gimnáziumaiban. A Pesti Egyetemen bölcsészeti tanulmányokat akart folytatni, de a fővárosában

rögtön a teológián kezdte meg tanulmányait. Abban az időben a fiatal költő már eléggé ismert volt a ruszin olvasóknak, mint az ungvári „Világ” újság tehetséges írója. Pesten Sztavrovszkij-Popradov Julij aktív közéleti szerepet is vállalt, de eközben ruszin népének hazájával Kárpátalja kulturális fejlődésével is törődött. Később „Az új világ” folyóiratban publikálta néprajzi cikkeit és

verseit. Tanulmányai befejezése után visszatért hazájába, ahol néhány irodai állás után 1879-ben az Eperjesi Egyházmegyében, méghozzá Dobránszky Adolf falujában, Csertészen végre parókus lett, és itt szolgált élete végéig, aktívan együttműködött az ungvári „Kárpátok” újsággal és a „Levél” folyóirattal, néprajzi cikkeket és újabb verseket publikált.

Padjak Valerij „Julij Ivanovics Sztavrovcskij-Poprado: a költő, publicista születésének 155-ik évfordulója alkalmából (1850-1899)” cikke alapján. In: Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2005 рік. Ужгород. Видавництво В.Падяка. 2004.

Harajda Iván (1905-1944)

A híres ruszin tudós 1905. január 29-én született Drugetházán, az akkori ungvári járásban. Kárpátalja Csehszlovákiához való csatolása után az egész család a Trianon utáni Magyarországra költözött. A székesfehérvári gimnáziumban érettségizett 1924-ben, majd a budapesti egyetem jogi kar elvégzésével (1928) már a pécsi nyelvészeti kar hallgatójaként, Hodinka Antal segítségével átkerült a krakkói Jagelló egyetemre, amely 1934-ben való elvégzése után ott maradt tanárként. 1939-ben a fasiszták más krakkói diákkal együtt letartóztatták. A magyar kormány 1940 áprilisában kiszabadította, majd ebben az évben, novemberben már Ungváron volt, ahol 1941-ben a Kárpátaljai Tudományos Társaság ügyvezető

igazgatója lett, és csodálatos módon egészen a Vörös Hadsereg bevonulásáig tudott eredményesen dolgozni. Tevékenységét a „Ruszin nyelvtan” kiadásával kezdte 1941-ben, és ez a könyv lett az alapja a ruszin irodalmi nyelv kodifikációjának, amely ekkor először vált a magyar mellett hivatalos nyelvvé Kárpátalján.

Padjak Valerij: Iván Andrijovics Harajda: a nyelvész, a Kárpátaljai Tudományos Társaság ügyvezető igazgatójának születésének 100-ik évfordulója alkalmából (1905-1944) cikke alapján. In: Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2005 рік. Ужгород. Видавництво В.Падяка. 2004.

Kukolnik Vászilij (1765-1821)

Egyike volt azoknak a honfitársainknak, akik jelentős tudományos eredményeket ért el a neki kedves Kárpátalja határain kívül. Munkácsnál született 1765. január 30-án. Tanulmányait a lembergi papnevelőben és a Bécsi egyetemen végezte. A természettudományi kart vezette a korabeli lengyel Zamosztye egyetemén az előtt, hogy 1805-ben Oroszországba hívták, ahová Baludjanszkij Mihailhoz hasonlóan egy másik honfitársunk, Orlay Iván ajánlására került, aki mély nyomot hagyott Oroszország XIX. századi történelmében. A Szentpétervári Vezető Pedagógiai Intézetben Kukolnik professzor kémiai, fizikai, mezőgazdaságtant és a római jog alapjait tanította, sokáig volt az intézmény igazgatója. Ezzel párhuzamosan a római és a következő négy év alatt a Kárpátaljai Tudományos Társaság lapjait szerkesztette: „Зоря-Найна”, „Irodalmi hét”, „Orosz Ifjúság”, könyv-

kiadványokat gondozott: „Irodalomtudományi Könyvtár”, „Népkönyvtár”, „Gyerekkönyvtár”. polgári jog alapjait oktatta a cár örökösének, és a XIX. század első felének cári Oroszországának egyik legelismertebb közéleti személyisége volt. Később a Nezhinski Líceumot vezette, amely jelentős szerepet játszott az orosz tudományos és művészeti elit kialakulásában. Számos tudományos tankönyvet hagyott hátra, szerkesztője volt az Orosz Birodalom gazdasági lapjainak.

Beleny Mihajló: Vaszil Grigorovics Kukolnik: a tudós, természettudós-fizikus, pedagógus és jogász születésének 240-ik évfordulójára (1765-1821) cikke alapján. In: Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2005 рік. Ужгород. Видавництво В.Падяка. 2004.

Manajló Fedor (1910-1978)

A Manajló festődinasztia doyenjének, Manajló Fedornak halálának évfordulójára emlékeztünk január 15-én. A neves festőművész és közéleti személyiség 1910. október 19-én született Iványiban, tanár családjában. Művészi hitvallása a népművészet tanulmányozása és

feldolgozása. A művészet törvényei értelmében a ruszin nép értékei a halhatatlan szellem, az évszázados álmok, a széppérezék és az etikai példák, amiket megragadni, átfogalmazni, megőrizni hitvallása lett. A XX. század 30-40. években kialakult a művész alkotói programja.

Manajló Fedor azt vallotta, hogy a festőművészeknek, hasonlóan a népi kézműveshez, éreznie kell, amit az élet ad, a fontosságát annak, amit tesz, annak a festménynek a nélkülözhetetlenségét, amit festeni készül. Szerinte a művész esztétikai rendszere a szépség népi eszményein, az igazságosságon, a jóságon alapszik. Manajló Fedor vallja, hogy a művészet egyik elvi alapja, hasonlóan a népművészethez, az érthetőség elve, az egyszerűség elve,

a kifejezési eszközök korlátozott használatának elve és az igazi művészet egyszerűségének elve. Az Ungvári Népművészeti Skanzen egyik kezdeményezője és tevékeny szervezője volt, neki köszönhető a díszítő faragásának egyedülálló, ősi technikája. A művész alkotómunkája mellett jelentős társadalmi tevékenységet is folytatott: jelentős szerepet vállalt az Ungvári Művészeti Szakiskola megalapításában: egyike volt az intézmény első tanárainak.

Manajló Iván (1942-2010)

Halálának 15. évfordulóján tisztelettel emlékezünk Manajló Iván festőművészre, aki a 2002. évi ruszin nemzetiségi képviselők választásának eredményeként megalkult Országos Ruszin Önkormányzat Közgyűlésének 2003-2007 közötti időszakban, a Váci Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat 2002-2010 közötti időszakban képviselője volt. Manajló Iván 1942. január 16-án, Ungváron született. Középiskolai, majd iparművészeti szakiskolai tanulmányait Ungváron végezte, később a Kijevi Képzőművészeti Akadémián szerezte diplomáját. 1976-tól az Erdélyi Béla, Boksay József és Manajló Fedor világhírű kárpátaljai festőművészek által alapított Ungvári Iparművészeti Szakiskola tanára, majd később igazgatója. Kitartó munkájának köszönhetően családi házukban létrejöhettek édesapja, Manajló Fedor Emlékmúzeuma. Nevéhez fűződik a Kárpátaljai Hivatásos Képző- és Iparművészek Egyesületének megalapítása, amelynek elnöke volt. Művei számos hazai és külföldi

képzőművészeti kiállításon szerepeltek, a választott témák, az alkalmazott technikák és színek a művész gazdag lelki világának megtestesülései voltak. A ruszin kultúra, a hagyományörzés, az anyanyelv és a görög-katolikus értékek ápolása terén kifejtett tevékenységéért Manajló Iván festőművészek az Országos Ruszin Önkormányzat Közgyűlése 2005-ben Hodinka Antal Díjat - oklevelet és emlékérmét – adományozott. A Magyarok Világszövetsége 2009-ben Manajló Ivánt az egyetemes művészet gazdagítása elismeréseként a Magyar Nemzetért ezüstéremmel tüntette ki. Fia, Manajló András festőművész kezdeményezésére a Ruszinok Világkongresszusa és a Váci Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat megalapította a „Pro Arte Ruthenorum” - Manajló Iván ruszin nemzetiségi művészeti díjat. A díj megalapításának célja a ruszin nemzeti újjászületés támogatása, a gazdag és egyedülálló ruszin kultúra népszerűsítése világszerte.

Örök emléket!

Вічна пам'ять!

Dr. Mudra László 1933.08.21. – 2024.12.27.

Dr. Mudra László, a Dunai Vasmű egykori dolgozója, a Dunaújvárosi Főiskola volt tanára, a Dunaújvárosi Görögkatolikus Egyházközség alapítója 1933.08.21-én született Penészleken. 16 éves korától vasöntő szakmát majd tanult, közben elvégezte az esti technikumot, majd a Miskolci Egyetemen szerzett mérnöki oklevelet. Nyugdíjazásáig a Dunai Vasműben dolgozott, ezután 20 éven át főiskolai tanárként dolgozott és a Főiskola főtanácsosa volt.

A ruszin nyelv falusi változatát és az imádságokat még nagyszüleitől tanulta. A kántori munkát részben édesapjától örökölte részben Máriapócsra csiszolta az 1980-as években. A régi dunaújvárosi filia és a mai egyházközség javára végzett önkéntes kántori munkát, 2002-ben kezdeményezte és segítette az önálló egy-

házközség alapítását. A rendszerváltáskor megalapította a Görögkatolikus Kulturális Alapítványt, 2004-ben pedig megszervezte a Gondviselés Görögkatolikus Alapítványt.

2010-ben közreműködött a ruszin kisebbségi önkormányzat létrehozásában Dunaújvárosban, amelynek elnökévé választották. Az évek során tevékenységét több elismeréssel jutalmazták.

Dr. Mudra László 2024. december 27-én hunyt el. Hamvainak végső nyugalomra helyezése 2025. január 25-én történt a Dunaújvárosi Görögkatolikus Templomban.

Adj, Urunk, László szolgálódnak boldog nyugalmat és készíts neki örök emléket!

01.25.: Az Igazságügyi Minisztérium Emberi Jogi Munkacsoport Nemzetiségi Ügyekért Felelős Tematikus Munkacsoport soron következő ülését tartották a Miniszterelnökség Szilágyi Erzsébet fasori épületében. Az ülés elnöke Dr. Fürjes Zoltán egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár volt. Napirenden a 2024. évi választások tapasztalatai, az új közgyűlések és képviselőtestületek felállása, a 2025. évi költségvetés nemzetiségi vetülete, a 2025. évi nemzetiségi pályázatok, a kétéves kormánybeszámoló szerepeltek.

02.13.: Az Országos Ruszin Önkormányzat Közgyűlésének tagjai, Budapesti Ruszin Önkormányzatainak elnökei, Kozsnánszky János, a MROSZ elnöke és dr. Hodinka László a Fiumei úti sírkertben Hodinka Antal akadémikus sírhelyénél megemlékező koszorúzást és Tivadar Mihály atya vezetésével Panachidát tartott.

02.13.: Az Országos Ruszin Önkormányzat Közgyűlése közmeghallgatással egybekötött rendes ülést tartott az Országos Ruszin Önkormányzat Gyarmat utcai székházában. A képviselők elfogadták az Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtára, a Fedinecz Atanáz Magyarországi Ruszinok Közérdekű Muzeális Gyűjteménye és Kiállítóhelye, a „Ruszin Világ” a magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lapja, a Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet, az Országos Ruszin Önkormányzat Hivatala, az Országos Ruszin Önkormányzat 2024.

évi költségvetésének módosítását. A képviselő - testület többek közt elfogadta az ORÖ, az ORÖ Hivatalának, a „Ruszin Világ” a magyarországi ruszinok közéleti, tájékoztató lapja, az ORÖ Intézményeinek 2025. évi költségvetését, a Hodinka Antal Díj 2025. évi várományosát, az ORÖ 2024-2025. évi tanulmányi ösztöndíjakat.

02.17.: A Miskolc MJV Ruszin Nemzetiségi Ön-kormányzat és a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat rendezésében nagy érdeklődés mellett megtartották a hagyományos 8. Ruszin bált és Ruszin Kulturális Estet.

02.21.: Görögkatolikus-Ruszin Jótékonyági Farsangi bált tartottak a XVIII. kerületi Rózsa Művelődési Ház dísztermében a XVIII. kerületi Görögkatolikus Parókia és a XVIII. kerületi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében. Az est

sztárfellépője Gubik Petra Junior Prima díjas, Honthy díjas és Petőfi Zenei díjas színművész, előadóművész volt, aki személyes előadásával örvendeztette meg a nagyszámú közönséget. A bált megtisztelte jelenlétével Kramarenko Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke is, aki kifejezte örömét, hogy a meglévők mellett újabb ruszin közösség tud helyi szinten működni, őrizni anyanyelvünket, hagyományainkat, vallási és kulturális értékeket. A bál fővédnöke Giricz Vera, az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója volt.

Выдає Вседержавное Русинське Самосправованя / Kiadja az Országos Ruszin Önkormányzat

Отвічателный видаватель: Віктор Крамаренко / Felelős kiadó: Kramarenko Viktor

Члены редакції: Віктор Гіріц – главный редактор, Др. Михаїл Капраль – редактор, Янош Мигаль Соноцький – редактор, Ірина Сюч-Ворінка – секретарь.

Выданя нашої новинки пудпорує Уряд Мадярщини.

A szerkesztőbizottság tagjai: Giricz Viktor – főszerkesztő, Dr. Káprály Mihály – szerkesztő, Szónoczky János Mihály – szerkesztő, Szűcs-Vorinka Irén – szerkesztőségi titkár.

Lapunk kiadásának támogatója Magyarország Kormánya.

A szerkesztőség elérhetőségei: Cím: 1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b. Tel./Fax: (06-1) 468-2636 <http://ruszin.com>

E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com ISSN: 1785-1149 Kivitelezési munkálatok: Croatica Nonprofit Kft.

A lapban megjelent cikkek felhasználása kizárólag a „Ruszin Világ”-ra való hivatkozással lehetséges.